

Skolverkspodden om elever med hög frånvaro

Stina Fors [00:00:03] En av mina elever kommer inte till skolan och nu vill vårdnadshavaren att vi ska erbjuda hemundervisning. Kan vi göra det?

Stina Fors [00:00:18] Hej och välkommen till Skolverkspodden, där vi ska prata om elever som inte kommer till skolan och vad skolan ska göra då. Och elevers rätt till utbildning. Jag heter Stina Fors och till min hjälp har jag Linda-Mari Winqvist och Karl David Lärkert från Skolverkets upplysningstjänst. Vad säger du Linda-Mari? Kan jag som lärare erbjuda hemundervisning till en elev som inte kommer till skolan?

Linda-Mari Winqvist [00:00:41] Nej, det kan man ju inte som enskild lärare göra. Eftersom huvudregeln är att undervisning ska bedrivas som närundervisning, det vill säga i klassrummet.

Stina Fors [00:00:48] Finns det inga undantag?

Karl David Lärkert [00:00:50] Det är bra att veta att begreppet hemundervisning inte används i skollagstiftningen, utan det är egentligen talspråk. Däremot finns det andra undantag som visserligen kan innebära undervisning i hemmet.

Stina Fors [00:01:02] Och vilka är det då?

Karl David Lärkert [00:01:04] Det är till exempel särskild undervisning i hemmet eller på annan lämplig plats, sjukhusundervisning och distansundervisning.

Stina Fors [00:01:11] Tre olika undantag alltså. Men du sa särskild undervisning i hemmet eller på annan lämplig plats, det låter ju lite som hemundervisning men med andra ord. Vad är skillnaden?

Linda-Mari Winqvist [00:01:22] Särskild undervisning i hemmet eller på annan lämplig plats är bara till för elever som inte vårdas på sjukhus, men som på grund av sjukdom eller liknande skäl under längre tid inte kan delta i det vanliga skolarbetet. Det är de som kan få särskild undervisning i hemmet eller på annan lämplig plats.

Karl David Lärkert [00:01:35] Ja, precis. Det räcker alltså inte att en elev har hög frånvaro, utan det handlar bara om elever som lider av någon typ av sjukdom eller har ett annat liknande skäl. Och särskild undervisning i hemmet eller på

annan lämplig plats det är inte en del av skolväsendet, utan det utgör en så kallad särskild utbildningsform. Och syftet med den här särskilda undervisningen, det är att eleven ska ersättas för den undervisningen som den förlorar i skolan. Det är alltså inte en direkt jämförbar utbildningsform.

Stina Fors [00:02:06] En särskild utbildningsform alltså. Men vad kan det få för konsekvenser för eleven?

Karl David Lärkert [00:02:12] Särskild undervisning i hemmet motsvarar inte utbildningen i de obligatoriska skolformerna, utan den ska i så stor utsträckning som möjligt motsvara den utbildningen. Däremot kan det få konsekvenser för elevens betyg eller elevens möjligheter att gå gymnasiet till exempel.

Stina Fors [00:02:28] Det är inte samma sak som undervisning i klassrummet alltså.

Karl David Lärkert [00:02:32] Nej, precis.

Stina Fors [00:02:34] Du nämnde Karl David även sjukhusundervisning. Nu hör man ju lite på namnet vad det är för något. Men konkret, vad innebär det?

Karl David Lärkert [00:02:41] Ja, alltså det är ju som du säger, på namnet hör man ju att det är också att en elev vårdas på sjukhus eller en annan institution knuten till ett sjukhus som då under vissa förutsättningar kan få undervisning på det här sjukhuset eller institutionen. Och även sjukhusundervisning är en så kallad särskild utbildningsform, alltså inte en del av skolväsendet.

Stina Fors [00:03:05] Det låter som att det handlar främst om elever som är allvarligt sjuka.

Linda-Mari Winqvist [00:03:09] Ja, det gör det. Det handlar om barn och elever som bor på sjukhus eller på en institution i anslutning till sjukhuset och som på grund av det här missar undervisning i så stor omfattning att det blir konsekvenser för elevens kunskapsutveckling och kunskapsinhämtning.

Stina Fors [00:03:22] Men vem är det som beslutar om sjukhusundervisning?

Karl David Lärkert [00:03:25] Det är en kommun som sjukhuset eller institutionen ligger i.

Stina Fors [00:03:28] Har eleven alltid rätt till undervisning om den befinner sig på sjukhus?

Linda-Mari Winqvist [00:03:32] Ja det är en bedömning som måste göras i varje enskilt fall. Det kan ju finnas situationer där läkaren som ansvarar för elevens

vård då avråder från att eleven ska få undervisning och då ska man ju såklart inte anordna sjukhusundervisning.

Karl David Lärkert [00:03:43] Nej, precis. Och det är också viktigt att komma ihåg att i här särskilda utbildningsformerna så är eleven fortfarande inskriven och fullgör sin skolplikt i sina ordinarie skolformer.

Stina Fors [00:03:54] Men elever som inte kommer till skolan av andra anledningar då, alltså de som inte är sjuka, finns det alternativ för dem?

Karl David Lärkert [00:04:02] Ja, det finns någonting som heter distansundervisning och det var ju ganska vanligt under pandemin. Det var en tillfällig förordning som gällde då. Det finns fortfarande möjligheter för skolor att besluta om distansundervisning som en form av särskilt stöd.

Stina Fors [00:04:18] Okej, och när är det aktuellt med distansundervisning för en elev?

Karl David Lärkert [00:04:22] Ja, För att kunna få bedriva distansundervisning över huvud taget så krävs det då att skolan, alltså huvudmannen för skolan, har blivit godkänd av Skolinspektionen som utförare av distansundervisning. Och för det andra så krävs det också att eleven då, som ska få det här, inte kan delta i den ordinarie undervisningen på grund av dokumenterad medicinsk, psykisk eller social problematik. Men det här är också endast om alla andra möjligheter till särskilt stöd är uttömda eller bedöms olämpliga.

Linda-Mari Winqvist [00:04:52] Och det måste ju alltid göras en individuell prövning om en elev behöver distansundervisning. Beslut om särskilt stöd i form av distansundervisning fattas inom ramen för ett åtgärdsprogram.

Stina Fors [00:05:01] Huvudman måste alltså få tillstånd från Skolinspektionen för att få bedriva distansundervisning. Men vad krävs för att få ett sådant tillstånd?

Linda-Mari Winqvist [00:05:08] Det finns flera punkter, men bland annat att huvudmannen har förutsättningar att utföra distansundervisning med god kvalitet och med tillräckligt elevunderlag för att bedriva en stabil verksamhet. Sedan finns det andra punkter också, så det här kan man läsa mer om på Skolinspektionens webbplats.

Stina Fors [00:05:23] Bra. I vilka skolformer kan man ge distansundervisning?

Karl David Lärkert [00:05:27] Ja, du kan ge det i alla skolformer förutom förskolan och förskoleklassen. I lågstadiet däremot så krävs det synnerliga skäl för att kunna bedriva distansundervisning.

Stina Fors [00:05:38] Och vad kan det vara?

Karl David Lärkert [00:05:39] Ja, synnerliga skäl är ju extra starka skäl. Exakt vad det innebär, det är någonting som rektorn får bedöma i det enskilda fallet.

Stina Fors [00:05:47] Det kan ju också hända att elever inte dyker upp vid terminens början. Hur ska skolan hantera det?

Linda-Mari Winqvist [00:05:54] Ja, det är viktigt att skolan säkerställer var eleverna är och varför de inte kommer. Oavsett skolform ska jag säga. Men bra att veta är att har en elev upprepade längre frånvaro så ska rektorn se till att frånvaron skyndsamt utreds.

Karl David Lärkert [00:06:06] Verkligen. Och det är också så att ansvaret för att skolpliktiga elever över huvud taget får sin utbildning delas ju av tre parter kan man säga. Och då är hemkommunen en part, skolan en part och vårdnadshavarna en part. Och hemkommunens ansvar är ju att de skolpliktiga barnen får utbildningen de har rätt till, alltså att de ska erbjuda utbildning, och i det ansvaret då ingår ju att vid till exempel frånvaro, samordna insatser med andra samhällsorgan, organisationer eller andra som berörs, helt enkelt för att för att motverka frånvaro.

Stina Fors [00:06:45] Vilka andra skulle det till exempel kunna vara?

Karl David Lärkert [00:06:48] Ja, men det är ju till exempel socialtjänsten företrädesvis. Däremot så är det ju väldigt individuellt och det går inte att säga vilka andra som skulle kunna vara involverade. Det som är viktigt att tänka på är att skolan behöver här bedöma om det finns några eventuella sekretessregler att ta hänsyn till.

Stina Fors [00:07:05] Nu har vi pratat mycket om skolan, men vilket ansvar har jag som lärare att söka upp en elev som inte dyker upp?

Linda-Mari Winqvist [00:07:11] Om du som lärare har en elev som är frånvarande och du vet inte varför så ska du så klart prata med rektorn och även kontakta elevens vårdnadshavare. Och bra komma ihåg är att om du är orolig för att en elev far illa, så ska du ta kontakt med socialtjänsten och göra en orosanmälan.

Stina Fors [00:07:26] Men finns det något slags gräns för när man har gjort allt och där skolan kan ge upp om en elev som inte kommer?

Linda-Mari Winqvist [00:07:34] Nej, det skulle jag inte säga att det finns någon borte gräns och speciellt inte om det gäller skolpliktiga elever, utan rätten till utbildning är så stark att den finns inskriven i flera lagar. Inte bara skollagen utan även regeringsformen och barnkonventionen.

Stina Fors [00:07:50] Det har blivit dags att sammanfatta allt vi har pratat om i det här avsnittet. Ifall en elev inte kommer till skolan, vad ska man göra då?

Karl David Lärkert [00:07:58] Ja, i första hand så gäller det ju att ta reda på var eleven är och varför eleven inte kommer till skolan. Det är någonstans utgångspunkten, och kan det vara så att det behöver utredas om det finns ett behov av särskilt stöd? Kanske behöver du upprätta ett åtgärdsprogram för eleven, till exempel. Sedan är det också viktigt att poängtera att just hemundervisning inte finns om som begrepp i skollagstiftningen och principen är närundervisning, undervisning ska ju alltså ske i klassrummen. Det är det som är huvudregeln. Men det är viktigt att veta också att de här undantagen finns för de eleverna som behöver det och att det blir en bedömning, en individuell bedömning från när de här åtgärderna kan sättas in helt enkelt.

Stina Fors [00:08:42] Tack Karl David och tack till Linda-Mari! Det var allt för det här avsnittet. Vill du som har lyssnat läsa mer om elever som har hög frånvaro och vad skolan kan göra då, gå in på skolverket.se. Tack för att du lyssnade. Hej då!